

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Doping och drogers plats i undervisningen

En forskningsöversikt som belyser elevers och lärares
kunskaper om doping och droger samt vilka utmaningar lärare
har i undervisningen om ämnet

James Clark, Jesper Lindberg
Ämneslärarprogrammet 300hp

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LGID2G
Nivå: Grundnivå/Avancerad nivå
Termin/år: HT 2023
Handledare: Pär Rylander
Examinator: Vassilis Sevdalis

Nyckelord: Attityder, Droger, Doping, Kunskaper, Utmaningar

Abstract

Alkohol, narkotika, droger och tobak är ett växande problem i samhället. Finns det möjligheter för skolan och lärare att påverka den utvecklingen? Syftet med denna litteraturstudie är att undersöka hur elevers kunskap om, kontakt med och inställning till doping ser ut samt att undersöka lärares utmaningar i att integrera ämnet doping i undervisningen. För att söka svar på frågorna har artiklar använts som relaterar till ämnet idrott och hälsa, doping, och narkotika. Det har använts artiklar skrivna efter år 2000 för att få en relativt nutida bild. Resultatet visar att behovet av förbättrad undervisning är stort då en stor andel ungdomar har kommit i kontakt med doping samtidigt som deras kunskapsnivå är låg. Utmaningen i att integrera ämnet i undervisning visade sig ligga i att ämnet inte finns med i läroplanen och därför inte hinner prioriterats. Lärare upplevde också att deras egen utbildning var otillräcklig för att känna sig bekväma med att undervisa om det. Studien kan konstatera att en ökad utbildning är nödvändig men hur det ska ske är inte lika enkelt att bestämma. För att ytterligare gynna svenska lärare skulle det vara fördelaktigt att genomföra fler studier i Sverige, där ANDT-begreppet redan är integrerat i läroplanen.

Förord

Vi skulle vilja rikta ett stort tack till vår handledare Pär Rylander som under hela processen guidat oss i rätt riktning, kommit med tips och idéer samt funnit tillhands när vi behövt hjälp.

Arbetsuppgift	Procent utfört av Jesper och James
Planering av studien	50/50
Litteratursökning	50/50
Datainsamling	50/50
Analys	50/50
Skrivande	50/50
Layout	50/50

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	<i>Syfte .....</i>	6
1.2	<i>Frågeställning.....</i>	6
2	Bakgrund	7
2.1	<i>Tidigare forskning .....</i>	7
2.2	<i>Skolans uppdrag.....</i>	7
2.3	<i>Idrott och hälsa i skolan .....</i>	8
2.4	<i>Begreppsdefinition .....</i>	9
2.4.1	<i>Doping .....</i>	9
2.4.2	<i>Narkotika .....</i>	9
2.4.3	<i>Preventionsprogram.....</i>	10
3	Metod.....	11
3.1	<i>Datainsamling.....</i>	11
3.2	<i>Databearbetning .....</i>	11
3.3	<i>Kvalitetsgranskning av artiklar.....</i>	12
4	Resultat	13
4.1	<i>Elevers attityd och kunskaper .....</i>	13
4.1.1	<i>Elevers kunskaper om doping .....</i>	13
4.1.2	<i>Elevers attityd till doping.....</i>	14
4.2	<i>Lärares utmaningar.....</i>	15
4.2.1	<i>Läroplanen.....</i>	15
4.2.2	<i>Brist på utbildning .....</i>	15
4.2.3	<i>Användbara egenskaper.....</i>	15
5	Diskussion	17
5.1	<i>Metoddiskussion .....</i>	17
5.2	<i>Resultatdiskussion.....</i>	17
5.2.1	<i>Elevers attityd och kunskaper .....</i>	18
5.2.2	<i>Lärares utmaningar .....</i>	19
6	Slutsatser och implikationer	21
7	Referenslista.....	22
8	Bilagor	24
8.1	<i>Bilaga 1 (Sökhistorik).....</i>	24
8.2	<i>Bilaga 2 (Flödesschema).....</i>	25
8.3	<i>Bedömningsmall kvalitetsgranskning Bilaga 3.....</i>	26
8.4	<i>Bilaga 4 (Artikelöversikt).....</i>	30

1 Inledning

Älcohol, narkotika, doping och tobak (ANDT) är problematiskt bland gymnasieelever i Sverige. Enligt en rapport från centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (*CAN rapport 215 - CAN:s nationella skolundersökning 2022, 2022*) har nästan 20% av gymnasieelever någon gång testat narkotika. Skolverket (2022) betonar i det centrala innehållet vikten av att inkludera undervisning om droger och dess påverkan på hälsa som en del av skolundervisningen.

Ämnet idrott och hälsa, som är en obligatorisk del av gymnasieutbildningen, har en bred inverkan på eleverna. Inte bara på deras fysiska hälsa utan även på andra definitioner av hälsa (Skolverket, 2011). Läroplanen lgr11 inkluderade punkten om doping, vilket har gjort ämnet relativt nytt inom skolvärlden.

En utmaning är att tolkningen av de centrala innehållet om ANDT-undervisning är upp till lärarna, vilket kan leda till att ämnet inte alltid prioriteras eller behandlas i tillräcklig omfattning. Skolverket (2010) påpekar att idrott och hälsa-undervisningen tenderar att fokusera på bollspel, troligen på grund av dess traditionella närvaro i tidigare läroplaner.

Genom denna forskningsöversikt så hoppas vi få en ökad förståelse om hur elevers kunskapsbild faktiskt ser ut och hur idrottslärare upplever arbetet med ANDT-frågor. Förhoppningen är att andra idrottslärare också ska få en insikt i hur ämnet hanteras på olika skolor och att detta medvetande kan leda till att lärare arbetar för att öka medvetenheten bland eleverna.

Så kan vi, lärare, öka chansen till att eleverna minskar användandet av droger och får leva ett drogfritt liv? Enligt *World Health Organisation (WHO) (2014)* finns det vetenskapligt stöd som visar att hälsosamma beteenden och fysisk aktivitet kan minska användningen av ANDT. Även en studie av Moore & Werch (2005) visar att det finns ett starkt samband mellan ANDT och idrott och hälsa, särskilt bland unga tjejer. Högre närvaro och deltagande på lektionerna verkade vara kopplade till lägre användning av droger bland eleverna jämfört med dem som inte deltar regelbundet. Enligt studien indikerar detta att idrott och hälsa kan spela en positiv roll i att minska ANDT-användning bland ungdomar. Dock kan det vara intressant att ställa sig frågan ifall inte det är tvärtom? Att de elever som inte använder ANDT är mer skötsamma i skolan över lag och därför deltar mer på även idrott och hälsa lektionerna.

Vi använder oss ovan av förkortningen ANDT då det är ett samlingsnamn för en rad olika lagliga och olagliga substanser. Det innefattar ett brett område och inom den svenska skolan är alkohol och tobak det som de flesta elever och lärare är bekanta med. Vi har därför ansett det mer intressant att i denna studie fokusera på de mer okända delarna, narkotika och framför allt doping.

1.1 Syfte

Syftet med forskningsöversikten är att belysa och sammanställa forskning kring ämnet doping och droger inom idrott och hälsa undervisningen. Framför allt i relation till elevers kunskap och inställning samt lärares upplevda utmaningar.

1.2 Frågeställning

1. Hur ser elevers kunskap om, kontakt med och inställning till doping och droger ut?
2. Vilka utmaningar möter lärare i undervisningen kring ämnet doping och droger?

2 Bakgrund

2.1 Tidigare forskning

Narkotika har länge varit en del av det svenska samhället och redan 1968 lagstod Sveriges riksdag att all inblandning med narkotika ska dömas för narkotikabrott (SFS 1968:64). Ändå kan vi idag se att narkotikan finns kvar i det svenska samhället och påverkar våra ungdomar i skolan. Enligt CAN:s (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) (2022) senaste rapport från 2022 har ungefär 7% av alla pojkar och 6% av alla flickor i nionde klass någon gång testat narkotika. Dock finns det stora skillnader om vi övergår till våra andraårselever på gymnasiet. Där visar årets undersökning att 16% av pojkarna och 13% av flickorna har vid något tillfälle testa narkotika. Samma undersökning visade även att ca 1% av både niorna och gymnasietvåorna hade vid något tillfälle använt sig av doping.

Utöver användning av narkotika finns det även forskning som visar att undervisningen om narkotika är undermålig. Fletcher m.fl. (2010) menar att det inte finns någon ordentlig utbildning om just droger. I deras undersökning som gjordes 2010 intervjuades 50 elever och 10 lärare från fyra olika skolor i England. Resultatet visade att undervisningen kring droger var bristfällig och att 70% av eleverna inte hade något minne av att de haft undervisning om ämnet. Även lärarna påvisade att de inte bedrivits någon specifik undervisning i ämnet men att de gärna skulle undervisa om det fanns tid och prioritet (Fletcher m.fl., 2010).

Utöver statistiskt och utbildning kan vi även se att ungdomars attityd gällande narkotika har förändrats kraftigt den senaste tiden (Karlsson m.fl., 2019). Rapporten visar att det finns tydliga tecken på att ungdomarna mellan 2012–2015 hade ett mer positivt förhållningsätt till narkotika än innan. Detta backas upp av Hjærtström, (2019) som påpekar att ungdomar anser att narkotika inte är ett lika stort problem i dagens samhälle som för 20 år sedan. Rapporten visar att dagens ungdomar är mindre restriktiva till narkotika samt att 27% anser att det ska vara upp till individen att bestämma om sitt eget narkotikabruk (Hjærtström, 2019).

2.2 Skolans uppdrag

Skolan har ett stort uppdrag när det gäller att utbilda och utveckla våra unga individer i samhället. Totalt kommer alla skolelever gå i den obligatoriska skolformen grundskolan nästan 7000 timmar (Skolverket, 2023). Med detta sagt kan vi kortfattat dra slutsatsen att om vi vill påverka våra ungdomar på något sätt, så kommer det finnas stora möjligheter genom skolan och dess utbildning. Samtidigt ska skolan inte bara vara en plats för utbildning och lärande, utan även en plats för kreativt tänkande, individuell utveckling och värdegrundsbyggande (Skolverket, 2011).

Som tidigare sagt har skolan ett stort ansvar när det gäller ungas utbildning och lärande. Dock visar läroplanen att varje rektor har ansvar för följande: *”eleverna får kunskaper om*

konsument- och trafikfrågor samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger.” (Skolverket 2011). ANDT är ett ämne som vi tydligast kan koppla till ämnet Idrott och Hälsa eftersom det tydlig står i ämnets centrala innehåll att undervisningen ska belysa ”*Kosthållning, droger och dopningspreparats betydelse för hälsa och prestation*” (Skolverket 2011). Med detta sagt har vi därför tydliga besked från regeringen och Skolverkets sida att undervisa om ämnet doping och droger.

2.3 Idrott och hälsa i skolan

Idrott och hälsa är ett ämne som är heltäckande för alla elever som går i den svenska skolan. I grundskolan delas totalt 600 timmar ut under åren 1–9, där den mesta tiden läggs under högstadiets tre år (Skolverket, 2023). I gymnasieskolan ser det dock annorlunda ut där elever ska få minst 100 timmar idrott och sedan ytterligare 100 timmar valbar idrott (Skolverket, 2015). Detta leder till att varje elev som genomgått gymnasiet kan genomfört olika mycket idrott men att alla ska genomfört 100 timmar. Samtidigt finns det ett spelrum för rektorn när det kommer till att använda alla 100 timmar inom ämnet. Det finns ett flertal exempel där rektorer lagt ut 70 timmar till ämnet men även rektorer som ökar timtalet till 120. Det är rektorn som beslutar hur många timmar ett ämne ska schemaläggas vilket gör att alla elever inte får samma undervisningstid (Skolverket, 2015), däremot ska alla elever erhålla likvärdig undervisning med grund i ämnesplanen.

I idrott och hälsas ämnesplan kan du läsa om ämnet idrott och hälsa i stort, dess syfte samt vilka kurser som ingår i ämnet. Med fokus i kursen idrott och hälsa 1 som alla på gymnasienivå läser finns info om det centrala innehållet för kursen, samt betygskriterierna E-A (Idrott och Hälsa, 2010). Det centrala innehållet är den stora kärnan i kursen och belyser det som alla lärare ska förmedla i undervisningen. Exempel på detta är att Idrott och Hälsa 1 ska behandla:

- Rörelse till musik samt dans.
- Utemiljöer och naturen som arena för rörelseaktiviteter och rekreation.
- Metoder och redskap för friluftsliv.
- Säkerhet i samband med fysiska aktiviteter och friluftsliv.
- Åtgärder vid skador och nödsituationer, till exempel livräddande aktiviteter vid blödning och drunkningstillbud.
- Kosthållning, droger och dopningspreparats betydelse för hälsa och prestation. (Idrott och Hälsa, 2010)

Droger och dopningspreparats betydelse för hälsa och prestation är den punkten i det centrala innehållet som detta arbete kommer att utgå ifrån för att belysa elevers attityd, kunskaper samt lärares utmaning kring undervisning om ämnet. En anledning till detta är att ämnet först blev introducerat i den senaste ämnesplanen från 2010 (Idrott och Hälsa, 2010).

I Skolinspektionens utredning från 2010 visade det sig att majoriteten av undervisningen bestod av bollspel eller liknande aktiviteter, men inte om hälsoämnet. (Skolinspektionen, 2010). Rapporten visade att bollspel dominerade de besökta lektionerna samt att övrigt

innehåll från det centrala innehållet som tex friluftsliv blir bortprioriterade och förminskade. Även fast denna rapport är belagd på högstadiet och inte gymnasienivå, ser vi det som ett sätt att beskriva att det som står i det centrala innehållet inte alltid finns med i undervisningen. Det finns delar som blir bortprioriterade eller läggs mindre tid på vilket gör att undervisningen inte blir likvärdig för alla elever (Skolinspektionen, 2010).

2.4 Begreppsdefinition

2.4.1 Doping

Enligt Världsan antidopningsbyrå (WADA), som är den internationella organisationen som ansvarar för att främja, övervaka och reglera kampen mot doping inom idrotten, definieras doping som följer:

"Doping är definierat som användningen av en eller flera förbjudna substanser och/eller metoder i en idrottslig kontext. Det strider mot en etisk grundprincip inom idrotten och kan vara skadligt för hälsan, både fysiskt och psykiskt." (WADA, 2021)

WADA (2021) fastställer och publicerar en lista över förbjudna substanser och metoder som uppdateras regelbundet. Denna lista är ett viktigt referensdokument för idrottare och alla som är involverade inom idrottsvärlden för att säkerställa att de följer de gällande antidopningsreglerna.

2.4.2 Narkotika

Narkotika är en bred term som används för att beskriva substanser som påverkar centrala nervsystemet och kan leda till olika psykologiska och fysiologiska effekter. Dessa substanser kan vara lagliga eller olagliga och används för olika ändamål, inklusive medicinska behandlingar, rekreation, eller missbruk.

Narkotika kan delas in i olika kategorier beroende på deras verkningsmekanism och effekter. Här är några exempel:

1. Lagliga mediciner Vissa läkemedel används för medicinska ändamål och kan förskrivas av läkare. Dessa inkluderar smärtstillande medel (opioider), lugnande medel, sömnmedel och andra substanser som används för behandling av olika medicinska tillstånd.

2. Olagliga droger: Dessa är substanser som är olagliga att inneha, använda eller sälja i de flesta länder. Exempel inkluderar cannabis, kokain, amfetamin, heroin och vissa syntetiska droger som ecstasy och metamfetamin.

3. Alkohol och tobak: Även om de är lagliga i många länder, är alkohol och tobak ämnen som kan ge upphov till beroende och skadliga hälsoeffekter vid överdriven användning.

4. Psykotropa substanser: Dessa är ämnen som påverkar hjärnans funktion och kan leda till olika psykologiska effekter. De inkluderar hallucinogener som LSD och psilocybin, samt dissociativa medel som ketamin.

5. Prestandaökande substanser: Dessa används ibland inom idrotten för att öka prestationen och kan inkludera anabola steroider, tillväxthormon och andra ämnen som kan påverka kroppens fysiska egenskaper.

2.4.3 Preventionsprogram

Ett preventionsprogram syftar till att förebygga eller minska risken för att en viss negativ händelse eller problem ska inträffa. Inom området drogförebyggande, som i fallet med Unplugged Program, handlar det om att implementera åtgärder och metoder som syftar till att förhindra eller minska droganvändning och dess negativa konsekvenser, särskilt bland unga. Dessa program kan omfatta utbildning, information, stöd och strategier som syftar till att främja en sund och drogfri livsstil. Målet är att påverka beteenden och attityder för att minska risken för droganvändning och dess skadliga effekter. (The Department of Communities and Justice, 2021).

3 Metod

I detta kapitel kommer studiens tillvägagångsätt att diskuteras och redovisas. I det första avsnittet kommer datainsamlingsprocessen redogöras. I det andra avsnittet kommer vårt flödesschema och inkluderingskriterier att redovisas för att beskriva vårt urval av artiklar. I det tredje kommer processen kring hur vi bearbetat artiklarna samt vår kvalitetsgranskning av dem att redogöras.

3.1 Datainsamling

I vår process att inhämta data valde vi att använda oss av de tre databaserna Eric, Scopus och SportDiscus. Ett exempel på sökning var: "substance abuse OR substance use" ,"AND" ," education in schools" ,"AND" ," teachers attitudes or perceptions". Den sökningen gav totalt 191 träffar. (Mer om våra olika sökningar kan du läsa om i bilaga 1). Totalt genomfördes 4 sökningar (se bilaga 1) på dessa databaser för att totalt finna 343 artiklar. Sorteringsprocessen av artiklarna genomsyrades av våra inkluderingskriterier.

Inkluderingskriterier:

- Artiklar som är skrivna senare än 2000
- Peer reviewed artiklar
- Språk: Engelska eller Svenska
- Fulltext
- Relevanta artiklar som anknyter till ämnet Idrott & hälsa, doping och narkotika.

Under sorteringsprocessen insåg vi snabbt att många av artiklarna kunde sällas bort då forskningsområdet eller inkluderingskriterierna inte uppfylldes. Nästa steg blev att läsa igenom samtliga abstracts. Under denna process föll ytterligare artiklar bort då forskningen inte fokuserade på vare sig ungdomar eller lärares utmaningar. Resten av de kvarstående 18 artiklarna lästes i fulltext där 10 uteslöts på grund av bristfällande kvalitet. Kvarstående 8 artiklar blev grundpelarna till forskningsöversikten.

3.2 Databearbetning

Bearbetningen av data har genomförts genom en tematisk analys av samtliga studier. De teman som valdes var elevers kunskap/attityd till doping, läroplanen, brist på utbildning och användbara egenskaper. Med dessa teman kunde varje studies olika delar kopplas till ett temaområde som sedan sattes samman till resultatet. Vi valde att färgkoordinera all text i de olika artiklarna efter våra teman. Den strategin ledde till snabb bearbetning av text samt att sammankopplingen mellan artiklarna gick på ett lättare sätt. När all text var markerad efter våra teman började vi med att dra egna slutsatser kopplat till våra teman och sedan underbygga våra resonemang med referenser.

3.3 Kvalitetsgranskning av artiklar

Avslutningsvis genomfördes en kvalitetsgranskning av samtliga artiklar som medverkar i denna forskningsöversikt. I kvalitetsgranskning besvarades 17 olika frågor för att bestämma artikelns vetenskapliga kvalitet. Eftersom artiklarna var av olika design kan inte alla 17 frågor besvaras på varje artikel. Dock har vi valt att utgå ifrån att 17 är maxpoäng och inte plockat bort frågor som är kopplat till en specifik design. Samtliga av artiklarna har sammantaget fått poäng över 10, vilket vi anser hålla hög kvalitet och ledde till att de fick medverka i forskningsöversikten. Om en artikel visade låg kvalitet (7 eller lägre) fanns möjligheten att exkluderas.

4 Resultat

I detta avsnitt kommer vi redovisa resultatet med utgångspunkt av våra frågeställningar. Inledningsvis kommer vi redovisa ungdomars attityd till ANDT, sedan kommer vi redovisa lärares kommentarer kring hur ANDT kan undervisas i skolan.

4.1 Elevers attityd och kunskaper

4.1.1 Elevers kunskaper om doping

Det har gjorts flertalet studier i Europa som undersökt ungdomars kunskap kring ämnet doping som visar att kunskapsnivån har förbättringspotential. Sas-Nowosielski (2006) genomförde en enkätundersökning med över 1000 elever i Polen. Den visade att mindre än hälften av eleverna kunde definiera begreppet anabola steroider. Av de som gav en adekvat förklaring var en större andel killar än tjejer. Tjejerna gav en mer generell beskrivning av vad drogerna gör medan killarna även kunde namnge specifika droger, då oftast med dess slangnamn. En lika stor andel kom fram i en studie av Pavlović & Idrizović, (2013). Deras enkätstudie med elever på idrotts-fakulteter i Bosniens-Hercegovina och Montenegro visade att endast 32% visste vilka ämnen som var med på listan över förbjudna medel (Pavlović & Idrizović, 2013). Trenden med låg kunskapsnivå visade sig även finnas bland elever i Tyskland där endast 1% av deltagarna visade sig ha stark kunskap om doping (Wanjek m.fl., 2007). Wanjek m.fl. (2007) testade kunskapen hos elever i olika åldrar och olika kategorier av idrottsutövare. Testet de genomförde hade en maxpoäng på 33 poäng och medelvärdet på deltagarnas resultat var 20 poäng. Ca 43% av eleverna presenterade måttlig kunskap och ca 56% visade på undermålig kunskap om doping och droger.

Ca 30% av deltagarna i Sas-Nowosielskis (2006) studie kunde även uppge bi-effekter av att missbruka anabola steroider. Likaså i Wajnek m.fl studie (2007). Trots att en stor andel elever (72%) i visste att doping var skadligt för hälsan visste endast en mindre andel (ca 30%) om de mer allvarliga bi-effekterna så som leversjukdom och en ökad aggression. Utifrån resultatet på testet såg man att det skilde sig mellan både ålder och typ av idrottare men ingen skillnad fann mellan könen (Wajnek m.fl., 2007). De högre åldrarna hade bättre kunskap än de lägre. Det var också en tydlig skillnad mellan de som var aktiva i konkurrensbaserade idrotter och de som höll på med rekreations-idrott, där de inom konkurrensmiljöer hade en högre kunskapsnivå.

När Sas-Nowosielski (2007) undersökte var ungdomarna hämtade sin kunskap ifrån upptäcktes att endast en liten del fick sin kunskap från vad som kan anses som bra källor, mer exakt 27%. Resterande 73% rapporterade att de fick sin kunskap från kompisar. Väldigt få angav skolan eller lärare som en källa till information om doping. I Spanien genomfördes en interventionsstudie för att se hur specifik undervisning i skolan bland annat påverkade elevers kunskaper om doping (Álvarez Medina m.fl., 2019). I både gruppen som fick den specifika undervisningen och kontrollgruppen såg man ingen förändring i kunskap gällande metoder för och konsekvenser av doping. I interventions-gruppen upptäcktes en större förändring kring doping som koncept, doping som verktyg samt kunskap om antidoping och fall av doping

inom sporter än i kontrollgruppen. I kontrollgruppen såg man dock en större förändring i kunskap om varför man använder dopningsmedel än i interventionsgruppen.

4.1.2 Elevers attityd till doping

I flera av studierna ovan undersöktes även elevers attityder till och kontakt med doping. I Sas-Nowosielski, 2006) studie rapporterade en tredjedel av deltagarna att de kände någon som använder anabola steroider, killar i högre grad än tjejer, och ca 6% rapporterade att de själva någon gång använt sig av anabola steroider. Den dominanta orsaken till att testa dopingklassade medel visade sig vara estetiska skäl för att förbättra utseendet. Denna orsak visades också vara vanligast i Wanjek m.fl. (2007) undersökning, där de flesta fick tillgång till drogerna från vänner. Majoriteten av de som testat upplevde enligt studien bi-effekter, ca 60% under tiden de använde och ca 54% även efter de slutat med dopingen. Sas-Nowosielski, 2006) bad deltagarna ge anledningar till att man slutat med doping och kategoriserade dessa i bra och mindre bra. Vad författarna ansåg vara bra anledningar var en ökad mognad, förståelse och tanke på den egna hälsan. Det som ansågs som mindre goda anledningar var besvikelse på resultat och ekonomiska, att man inte hade råd.

Pavlović & Idrizović (2013) och Wanjek m.fl. (2007) studier visade båda på högre andelar ungdomar som använt sig av förbjudna medel. Av deltagarna i Wanjek m.fl. (2007) undersökning indikerade ca 15% att de använt ett förbjudet medel inom de närmsta tolv månaderna och i Pavlović & Idrizovićs (2013) studie rapporterade 13% av eleverna att de tagit förbjudna medel. Resultatet i undersökningen av Wanjek m.fl. (2007) visade skillnader i användande mellan de olika typerna av idrottare. Bland icke-atleter visade sig användandet vara ca 5% högre än bland rekreations-idrottare och nästan 3 gånger högre än bland idrottare i konkurrensmiljöer.

Trots att andelen som faktiskt använt förbjudna medel endast var 13% visade undersökningen att 36% skulle kunna tänka sig att använda ett doping-klassat preparat (Pavlović & Idrizović, 2013). 32% av eleverna rapporterade att de någon gång kommit i kontakt med doping och hela 65% hade träffat någon som de visste använt eller använder förbjudna preparat. Studien undersökte även elevernas attityd och tankar om doping inom sporter. Trots att tidigare frågor visat stora skillnader fanns det en fråga nästan alla deltagare var överens om. 99% trodde att nutida elit-idrottare använder sig av doping. 69% trodde att det går att lura dopingkontrollerna som genomförs och 48% trodde även att dopingkontroller kan missa att upptäcka om någon är påverkad av ett förbjudet ämne. När eleverna fick gissa på vilka idrotter som är mest infekterade av doping hamnade individ-idrotter högst på listan över vad de trodde ha flest antal dopade, fall och skandaler. Även om en hög andel kommit i kontakt med doping och kunde tänka sig använda sig av det visade studien att majoriteten hade en negativ bild av doping och ansåg att det inte är något man ska göra.

4.2 Lärares utmaningar

4.2.1 Läroplanen

Doping och droger är idag ett av utbildningsområdena inom den svenska skolan, ändå anser lärare att flera utmaningar finns med att inkludera detta i sin undervisning (Van Hout & Connor, 2008). En sammantagen slutsats från olika studier visar att det finns en problematik med att inkludera doping och droger i undervisningen eftersom det inte ingår i deltagande lärares styrdokument. Konflikten mellan läroplans-undervisning och doping/droger gör att lärare hamnar i ett mellanrum där de får svårt att orientera sig. De lärare som deltog i preventionsprogrammet ”Unplugged” ansåg att en svårighet var att om man ska inkludera ämnet doping och droger i undervisningen måste något annat uteslutas, vilket leder till att eleverna tappar akademiska kunskaper i det som exkluderas (Medeiros m.fl., 2016). Eftersom läroplanen inte täcker alla områden är det svårt att prioritera ämnen som inte är inkluderade (Medeiros m.fl., 2016). Om ämnet hade inkluderats i läroplanerna hade det blivit en mer naturlig del i skolans vardag, vilket slutligen leder till att lärare får en större frihet i att undervisa om ämnet.

4.2.2 Brist på utbildning

Utöver utmaningarna i läroplanen och hur det ska implementeras i skolan har även lärare uttryckt kunskapsluckor om ämnet (Van Hout m.fl., 2012). I Van Hout m.fl. (2012) studie intervjuades 131 lärare där 58 % uttryckte att de inte erhållit någon typ av utbildning i ämnet, ytterligare 36% uttryckte att det var ovanligt medan 14% svarade att de ofta deltagit i undervisning om ämnet. Samma resonemang underbyggs av Van Hout och Connors (2008) som påpekar att lärare inte har den utbildning som krävs för att undervisa regelbundet inom ämnet. Doping och droger är ett komplext ämne med många olika aspekter och sidor. Därför är utbildning och fortbildning för lärare i högsta grad relevant för att kunna hantera dess problematik. Att undervisa inom ett område där lärarens kunskapsnivå är låg, skapar en osäkerhet som drabbar både eleverna och deras utbildning. Gates m.fl. (2013) visar att utbildningsgraden hos lärare varierar men att majoriteten har bristfällande utbildning.

Samtidigt framhäver Medeiros m.fl. (2016) att preventionsprogram kan vara en väg att gå när det gäller att fortbilda lärare. Även fast många av de deltagande lärarna tyckte att det tog mycket tid från undervisningen och att planeringsstadiet var svårt, kunde de också se stora fördelar med att genomföra denna typ av preventionsprogram. Hela 88,9 % av lärarna ansåg att de förbättrat och ökat sin förståelse för ämnet (Medeiros m.fl., 2016), vilket visar att preventionsprogram kan vara en väg att gå för att öka lärares kunskaper inom ämnet.

4.2.3 Användbara egenskaper

Avslutningsvis kan arbetet med droger och doping skapa starkare relationer mellan lärare och elever, genom att öppet prata om ämnet. Dessutom finns möjligheten att påverka skolmiljön på ett positivt sätt (Medeiros m.fl., 2016). Detta går att sammankoppla med Van Hout och Connors (2012) studie som belyser vikten av att skapa en god skolmiljö. Resultatet visade att

skolor med positiv och säker skolmiljö gav lärare bättre attityd till att undervisa om ämnet.
Detta kommer i sin tur bidra till bättre förutsättningar för givande undervisning.

5 Diskussion

I denna del kommer vi som författare till denna forskningsöversikt att diskutera kring den metod och det resultat som redovisats.

5.1 Metoddiskussion

Ungdomars kunskaper och lärares utmaningar om ANDT är en avsmalnad och konkret beskrivning av vårt ämnesområde, vilket skapade goda förutsättningar att precisera sökord och sökstrategi. Våra pilotsökningar genererade en mängd olika artiklar kopplade till ämnet men även en majoritet av artiklar som inte var aktuella. Efter flertalet sökningar med inriktning på droger, narkotika och doping valdes det att bredda sökningen med substanser som sökord, vilket gav oss en större bredd av artiklar. Totalt användes tre olika databaser för att inhämta artiklar. Eftersom ytterligare databaser hade fått in ett större spektrum finns en risk att relevanta artiklar har förbisetts, vilket kan ha påverkat resultatet genom att intressanta ingångsvinklar kan ha bortfallit.

Som tidigare sagt gav sökningarna i databaserna totalt 343 träffar som var aktuella för våra inkluderingskriterier. Genom att sortera ut artiklarna enligt vår valda metod fick vi fram åtta relevanta artiklar till forskningsöversikten. Detta var tillräckligt för att uppnå ett resultat, men för att få ett mer utvecklat och nyanserat arbete borde ytterligare två eller tre artiklar inkluderats.

Valet av studier blev från länderna Australien, Bosnien Hercegovina, Brasilien, Irland, Montenegro, Spanien, Tyskland och Polen. Att så många länder inkluderades i arbetet belyser att problematiken inom vårt forskningsområde inte bara finns i de västerländska länderna, utan över hela världen. Detta skapade en mångfald i resultatet vilket vi är nöjda med, men för att få ytterligare nyanser hade det varit positivt med en svensk artikel.

Avslutningsvis har vårt val med att tematiskt analysera artiklarna lett till en effektiv process, där vi snabbt kunnat analysera data och sammanställa den. Med hjälp av färgkoordinering kunde vi enkelt hitta data som hängde samman och sedan dra slutsatser från flertalet texter samtidigt, eftersom detta var en effektiv process anser vi att det var den bästa för detta arbete. Dock kan det tilläggas att på grund av våra val av team kan relevant fakta förbisetts i datan, då det inte var kopplat till något tema.

5.2 Resultatdiskussion

I resultatdiskussionen kommer de resultat vi funnit i andra studier diskuteras i relation till de frågeställningar denna litteraturstudie har. Diskussionen kommer att delas upp under två rubriker. En där elevers kunskap och inställning diskuteras och en där lärares utmaningar diskuteras.

5.2.1 Elevers attityd och kunskaper

Narkotika har länge varit en del av samhället i vårt resultat kan vi se att det fortfarande är det. Vi hade önskat finna fler studier gjorda i Sverige för att få en mer relevant bild men resultatet lägger grunden för en intressant jämförelse. Vi såg i resultaten att en stor andel ungdomar i Europa, ca en tredjedel, på något sätt kommit i kontakt med dopingrelaterade preparat (Sas-Nowosielski, 2006, Pavlović & Idrizović, 2013, Wanjek m.fl., 2007). Antingen testat själva, känner någon som gjort det eller vet var det finns att få tag på. Det var något av en ögonöppnare för oss då siffrorna var högre än förväntat. Som vi skrev i bakgrunden visade CAN:s (2002) undersökning att ca 15% av gymnasieelever i Sverige har testat narkotika men andelen som testat dopingpreparat (1%) var betydligt lägre än de siffrorna vi fann i vårt resultat. I skolan idag är man väl medveten om att elever testat vissa substanser inom ANDT-begreppet. Alkohol och tobak har varit vanligt länge och narkotika är ett växande problem som elever och vårdnadshavare oftast informeras om någon gång under läsåret. Resultaten från denna studie får oss att anse att doping-begreppet kan behöva belysas mer. Då det verkar vara mer vanligt än vi inför studien trodde. Det kan diskuteras att anledningen till att alkohol, tobak och narkotika får mer fokus är för att det är mer välkänt och märks mer. Det är lättare för skolan eller hemmen att upptäcka ifall elever använt sig av något av dessa tre. De preparat som används vid doping i träningsammanhang är kanske svårare att upptäcka.

Ytterligare tankar som uppstår är då varför det skiljer sig så kring just doping mellan Sverige och andra länder i Europa. Kan det vara så att integreringen av ämnet i vår läroplan gör att ungdomar i Sverige är mer medvetna om riskerna? Lärare är ålagda att undervisa om doping, skapar tid för detta i ämnets timmar och därför når kunskapen fler elever i Sverige. Men läroplanen säger ju att undervisningen ska beröra doping och droger. Om nu undervisningen kan tänkas kopplas ihop med den låga siffran som testat dopingpreparat varför har den påverkat just dopinganvändning men inte narkotikaanvändningen som visade en högre siffra? Hjärtström (2019) påpekade att ungdomar idag är mer positivt inställda till narkotika än för 20 år sedan där 27% anser att det är upp till individen. Det får oss att fundera på om undervisningen behöver förändras. Kanske är det så att undervisningen är bra på att lyfta doping och dess konsekvenser men fokuserar mindre på narkotikaanvändning. Möjligtvis är det så att doping-begreppet inte förändrats så mycket och är lättare att undervisa om. Narkotikaanvändningen i dagens samhälle är mer föränderlig och nya droger uppkommer lite då och då. Det är värt att ställa sig frågan ifall om lärare fortbildades inom just narkotika-ämnet, om det skulle göra någon skillnad?

Vi kan utifrån resultatet även konstatera att kunskapsnivån hos ungdomar i Europa är låg och det är tydligt att det finns en kunskapslucka att fylla. Kunskapen de får till sig kommer i stor utsträckning hos icke pålitliga källor såsom kompisar (Sas-Nowosielski, 2006) och det visar på vikten av skolans ansvar att utbilda samhällets ungdomar. Som nämns i både bakgrunden och ovan har den svenska skolan ett uttalat ansvar att undervisa kring ämnet, vilket kan förklara skillnaden i användandet av dopingpreparat. Det hade varit intressant att genomföra studier i Sverige gällande kunskap och inte bara attityder för att kunna göra en än mer

grundad jämförelse och se om undervisningen visar skillnader gällande den låga kunskapsnivån runt om i Europa. Dock, som det diskuteras längre fram och rördes kort innan, finns det flertalet utmaningar som lärare tycker sig stöta på när det gäller undervisning kring ämnet.

De undersökningar som presenterats i denna studie genomfördes som sagt alla i olika länder i Europa. Deras resultat är inte helt irrelevanta. De har gett insikter samtidigt som flertalet nya frågor uppkommer, som diskussionen avslöjar. Det hade dock varit av väldigt stor nytta och intresse att genomföra liknande undersökningar i Sverige för att få en mer relevant bild att utgå ifrån.

5.2.2 Lärares utmaningar

Angående lärares utmaningar visade resultatet först att lärare kände en konflikt mellan läroplanen och undervisning om doping och droger. Många lärare uttryckte att ämnet inte finns integrerat i skolan vilket gör det problematiskt att undervisa om. Detta är något som vi i den svenska skolan inte kan känna av då vi tydligt har doping och droger inskrivet i våra styrdokument, därav kommer inte samma problematik att uppstå när lärare eller skolor undervisar om ämnet. Om vi utgår från det resultat som införskaffats i detta arbete anser vi att det är intressant att ämnet doping och droger inte ingår i styrdokumentet. En möjlighet till varför det är på detta sätt kan vara att skolor utomlands har ämnet ”physical activity” eller fysisk aktivitet, och inte idrott och hälsa likt Sverige. När det kommer till preventionsprogram kring doping och droger visar resultatet att lärare anser att det finns positiva delar, men att det likt tidigare är svårt att implementera eftersom annan undervisning enligt styrdokumentet då måste bortprioriteras. Likt tidigare anser vi inte att detta är relevant för den svenska skolan, men att det i resultatet visar att lärare utomlands har stora problem med detta. Att lärare måste prioritera bort viktiga ämnen i skolan på grund av att doping och droger inte finns med i styrdokumentet är en oroväckande tendens.

Bristen på utbildning är en kunskapslucka och resultatet visar att många lärare känner en osäkerhet kring ämnet. En intressant aspekt är att vi, som blivande lärare, kände av denna kunskapslucka i vår utbildning och ville därmed se hur lärare arbetade med ämnet. Under våra år på lärarutbildningen har inte doping eller droger uppkommit som ämne en enda gång. Kopplar vi detta till vårt resultat kan vi se att det spelar ingen roll om ämnet doping och droger ingår i styrdokumentet eller inte, utbildning om ämnet är ändå inte relevant. Det intressanta är att under vår utbildning har vi genomgått allt ifrån bollspel, dans, friluftsliv och ergonomi, men inte doping och droger. Hur ska vi som lärare kunna undervisa inom ett ämne som inte finns med under vår utbildning, samtidigt som vi ser att det är ett stort problem världen över? En anledning till det kan vara att det fortfarande finns en känsla av förbud kring ämnet. Trots att det är en del av vårt samhälle och vardag har skolväsendet fortfarande problem med att integrera doping och droger i både lärarutbildningen och skolan.

Avslutningsvis drogs slutsatsen att skolor med bra skolmiljö och klassrumsklimat är mer benägna att undervisa om droger och doping, eftersom det skapades bättre förutsättningar för lärarna som då kände sig mer bekväma att lyfta ämnet. Om vi kopplar detta till den svenska skolmiljön kan vi tänka oss att det ser liknande ut här. I skolor som har en orolig och stökig miljö eller är placerade i utsatta områden, kan arbetet med doping och droger vara extra viktigt då dessa skolor anses vara mer utsatta för narkotika än andra skolor.

6 Slutsatser och implikationer

Ingången i studien var att författarna önskade få en ökad förståelse om hur kunskapsbilden hos ungdomar ser ut och hur arbetet med ANDT integreras i skolor. I Sverige har man sett en förändring hos ungdomars attityd till olagliga substanser där fler och fler är positiva till det. Trots att skolan har ett stort ansvar och uppdrag visar flertalet studier att utbildningen är bristfällig. Kunskapsnivån hos ungdomar i Europa är låg och kunskapen de får till sig kommer oftast från opålitliga källor. Det är tydligt att behovet av ökad och förbättrad undervisning är stort.

I Sverige är ANDT-begreppet en del av läroplanen och ska därför vara en självklar del av ungdomars utbildning. I resultatet kan vi se att det inte är lika självklart i andra länder. Lärare kände att det fanns en konflikt mellan ämnet och deras läroplan. Undervisning kring bland annat doping prioriterades bort då det inte finns med i styrdokumentet. Lärare upplevde också att de själva inte fått tillräcklig utbildning kring ämnet och därför kände sig obehövs med hur det ska integreras i undervisningen.

Studierna som använts i denna litteraturstudie genomfördes alla i andra europeiska länder än Sverige. Resultaten visar att läroplaner i andra länder inte integrerar ANDT-begreppet och i relation till detta inte integreras i stor utsträckning i undervisningen. Vilket kan ha lett till att resultaten även visar att kunskapsnivån är betydande låg. Vidare forskning kan med fördel göras i Sverige för att få en relevant bild av svenska ungdomars kunskapsnivå och om integreringen av ANDT-begreppet i läroplanen gör någon skillnad.

Tillsammans med slutsatserna vill vi som författare även skicka med dig som läsare ett par implikationer kring detta arbete. Den första implikationen är att mer forskning behöver framföras om doping och droger i den svenska skolan. Det finns i styrdokumentet men det finns ingen forskning på hur vaken lärare eller elever uppfattar undervisningen som positiv eller negativ. Genom att satsa på en ny forskning om ämnet skulle vi tidigt kunna fånga upp ungdomars trender och idéer kring doping och droger samt föra in detta i lärarens fortbildning eller i framtida lärarutbildningar. Ett exempel på forskningsstudie är att se hur lärare anpassar sin undervisning till doping och droger samt hur elever uppfattar den som informativ. En sådan studie skulle skapa en förståelse för hur lärare kan arbeta kring ämnet samt hur elever tar till sig undervisningen.

7 Referenslista

*Álvarez Medina, J., Manonelles Marqueta, P., Grao-Cruces, A., Oliete Blanco, E., Lorente, V. M., & Nuviala Nuviala, A. (2019). Effectiveness of a school-based doping prevention programme in Spanish adolescents. *Journal of Human Sport & Exercise*, 14(4), 813–820.

CAN rapport 215—CAN:s nationella skolundersökning 2022. (2022).

*Gates, Peter. J., Norberg, M. M., Dillon, P., & Manocha, R. (2013). Perceived role legitimacy and role importance of Australian school staff in addressing student cannabis use. *Journal of Drug Education*, 43(1), 65–79. Scopus. <https://doi.org/10.2190/DE.43.1.e>.

Idrott och hälsa [ämnesplan]. (2010). Skolverket. https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/gymnasieprogrammen/amne?url=-996270488%2Fsyllabuscw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DIDR%26courseCode%3DIDRIDR01%26version%3D5%26tos%3Dgy&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa92a3#anchor_IDRIDR01

*Medeiros, P. F. P., Cruz, J. I., R. Schneider, D., Sanudo, A., & Sanchez, Z. M. (2016). Process evaluation of the implementation of the Unplugged Program for drug use prevention in Brazilian schools. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*, 11(1), 2. <https://doi.org/10.1186/s13011-015-0047-9>

Moore, M. J., & Werch, C. E. “Chad”. (2005). Sport and physical activity participation and substance use among adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 36(6), 486–493. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2004.02.031>

SFS 1968:64 Narkotikastrafflag. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/narkotikastrafflag-196864_sfs-1968-64/

*Pavlović, R., & Idrizović, K. (2013). Attitudes of Students of Physical Education and Sports About Doping in Sport. / Stavovi Studenata Fizičkog Vaspitanja I Sporta O Dopingu U Sportu. *Facta Universitatis: Series Physical Education & Sport*, 11(1), 103–113.

*Sas-Nowosielski, K. (2006). The abuse of anabolic-androgenic steroids by Polish school-aged adolescents. *Biology of Sport*, 23.

Skolinspektionen. (2010). *Slutrapport flygande tillsyn idrott*. Skolinspektionen. (2010a). *Mycket idrott och lite hälsa* (2010:2037). https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/ovriga-publikationer/2010/idrott--fi/slutrapport-flygande-tillsyn-idrott.pdf?t_id=NXIvYE7ayhaOHUEoPlmrOw==&t_uid=Vn1sAwveQTaB4jOeq08c3A&t_q=idrott+och+halsa+gymnasieskolan&t_tags=language:sv,siteid:ae53f9a

b-7229-4d4c-9abc-45abe356ff58, andquerymatch&_t_hit.id=SI_Web_Core_Models_Media_GenericMedia/_b416cccf-e329-4419-9829-d6c0a1cc0a58&_t_hit.pos=18

Skolverket. (n.d.). *Hitta tidigare ämnen och kurser (år 2000-2011) i gymnasieskolan*.
<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/hitta-tidigare-amnen-och-kurser-ar-2000-2011-i-gymnasieskolan?url=-996270488/syllabuscw/jsp/subjectKursinfo.htm?subjectCode=IDH2000GY&lang=&tos=gy2000&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfaa4b0>

Skolverket. (2010a). *Läroplan (Gy11) för gymnasieskolan*.
<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/laroplan-gy11-for-gymnasieskolan>

Skolverket. (2010b). *På pojkarnas planhalva?*
<https://www.skolverket.se/publikationsserier/regeringsuppdrag/2010/pa-pojkarnas-planhalva>

Skolverket. (2015). *Undervisningstid och heltidsstudier i gymnasieskolan*.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65b8e5/1553966209815/pdf3485.pdf>

Skolverket. (2023a). *Timplan för grundskolan*.
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/timplan-for-grundskolan>

Skolverket. (2023b). *Undervisningstid, lärotider och schema*. <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/undervisningstid-larotider-och-schema>

The Department of Communities and Justice. (2021, May 3). *What is prevention and early intervention?* Family & Community Services.
<https://www.facs.nsw.gov.au/providers/children-families/interagency-guidelines/prevention-and-early-intervention2/chapters/what-is-prevention-and-early-intervention>

*Van Hout, M. C., & Connor, S. (2008). A Qualitative Study of Irish Teachers' Perspective of Student Substance Use. *Journal of Alcohol and Drug Education*, 52(1), 80–91.

*Van Hout, M. C., Foley, M., McCormack, A., & Tardif, E. (2012). Teachers' perspectives on their role in school-based alcohol and cannabis prevention. *International Journal of Health Promotion and Education*, 50(6), 328–341. <https://doi.org/10.1080/14635240.2012.735388>

WADA. (2021, January 1). *World Anti-Doping Code*. World Anti Doping Agency.
<https://www.wada-ama.org/en/resources/world-anti-doping-program/world-anti-doping-code>

*Wanjek, B., Rosendahl, J., Strauss, B., & Gabriel, H. (2007). Doping, Drugs and Drug Abuse among Adolescents in the State of Thuringia (Germany): Prevalence, Knowledge and Attitudes. *International journal of sports medicine*, 28, 346–353. <https://doi.org/10.1055/s-2006-924353>

World Health Organization (WHO). (2022, October 5). *Physical activity*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity>

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1 (Sökhistorik)

Sökhistorik

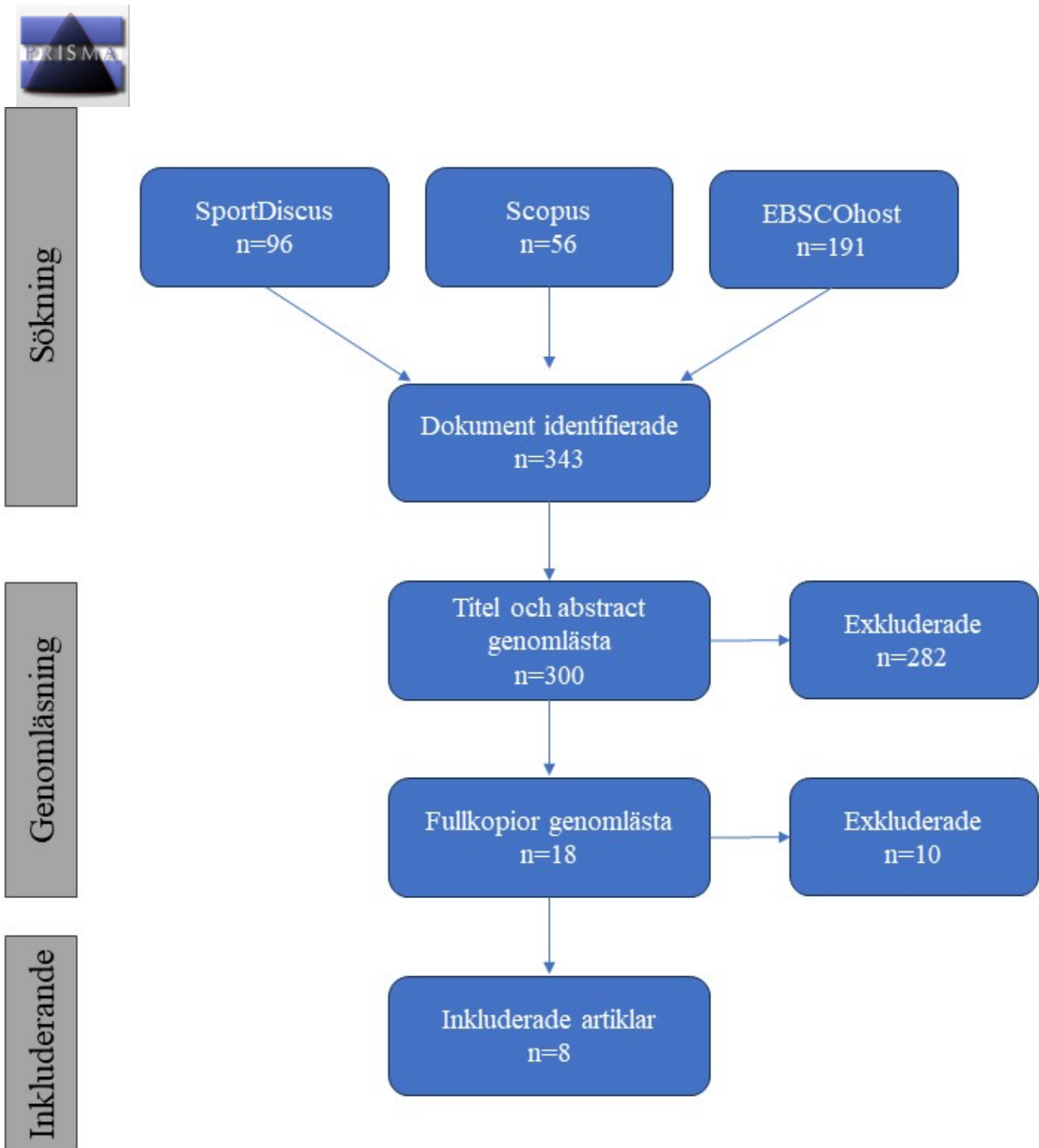
Bilaga 1

Datum	Databas	Sökord/Limits/Booleska operatörer	Antal träffar	Lästa abstracts	Urval
15/9	ERIC	substance abuse or substance use “AND” education in schools “AND” teachers attitudes or perceptions	191	120	1
1/10	SportDiscus	knowledge AND pupils AND physical education AND drugs	3	3	1
1/10	Scopus	Prevention AND program AND school AND drugs “AND” teachers AND attitudes	56	56	3
1/10	SportDiscus	drug education AND physical education AND knowledge	93	62	3

8.2 Bilaga 2 (Flödesschema)

Prisma 2009 Flow Diagram

Bilaga 2

Figur 1: Prisma flödesschema för sökning och gallringsprocess (Moher, Liberati, Tetzlaff, Altman, The PRISMA Group, 2009).

8.3 Bedömningsmall kvalitetsgranskning Bilaga 3

Bedömningsmall för att mäta studiens kvalitet för artikel X

1. Är hypoteser, syfte och/eller eventuella frågeställningar klart beskrivna?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

2. Är problemet och rationalen för studien tydligt beskrivet?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

3. Är väsentliga begrepp definierade?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

4. Kvalitativ artikel: Får vi kunskap om forskarens förståelse/perspektiv?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

5. Var urvalsstrategin lämplig med tanke på syftet?

Ja
Nej

För att svara ja bör det framgå tydligt varifrån undersökningsgruppen valdes, vilka som valdes och varför samt hur de valdes ut och varför? Tydliggörs eventuella inklusions- och exklusionskriterier?

Eventuell kommentar:

6. Kvantitativ artikel: Framgår det tydligt utifrån vilka grunder urvalets storlek bestämdes?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

7. Är egenskaperna/karaktäristika hos de deltagare som ingår i studien tydligt beskrivet?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

8. Interventionsstudie: Är försökspersonerna randomiserade till interventionsgrupp(er)?

Ja
Nej
Oförmögen att avgöra

Eventuell kommentar:

9. Interventionsstudie: har interventionen (programmet/en ny form av undervisning etc.) som ska jämföras beskrivits tydligt?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

10. Har studien använt en adekvat datainsamlingsmetod?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

11. Har vilken typ av instrument som använts (ex enkäter, intervjuguider och observationsscheman) samt tillvägagångssättet vid datainsamlingen tydligt beskrivits?

Ja

Nej

Eventuell kommentar:

12. Är den redovisade analysmetoden lämplig?

De metoder som används måste vara lämpliga för data.

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

13. Har etiska aspekter beaktats?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

14. Är de viktigaste resultaten av studien tydligt beskrivna?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

15. Svarar resultatet mot syftet?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

16. Har man tagit hänsyn till eventuella bortfall i resultatet?

Om antalet deltagare som ”droppat av” (bortfallet) inte har redovisats, bör man svara att man är oförmögen att avgöra

Ja
Nej

Oförmögen att avgöra

Eventuell kommentar:

17. Är resultaten praktiskt relevanta?

Ja
Nej

Eventuell kommentar:

8.4 Bilaga 4 (Artikelöversikt)

Artikelöversikt

Bilaga 4

Tabell X. xxxx

Författare Publikationsår	Design	Syfte	Metod	Urval	Slutsats	Kvalite
(Van Hout & Connor, 2008)	Kvalitativ forskningsdesign	Utforska irländska lärares perspektiv på skolelevs ANDT användning och hur skolmiljön kan påverka dem.	Semistrukturerade intervjuer genomfördes med erfarna lärare från olika skolmiljöer. Sedan genomfördes en tematisk analys framfört av ett resultat	5 lärare från både grundskola och gymnasium i olika geografiska områden i Irland. Urvalsprocessen var inte slumpmässig utan lärare med hög grad av erfarenhet prioriterades.	Resultatet visade att lärare har i olika erfarenheter och kunskaper om elevers ANDT användning. Lärarna uttryckte kunskapsluckor kring ämnet och efterlyste mer utbildning. Studien understryker vikten av att både lärare och elever behöver mer utbildning inom ämnet.	11/17
(Gates m.fl., 2013)	Tvärsnittsdesign med en kombination av kvantitativa och kvalitativa metoder för	Studiens syfte var att undersöka hur personal på australiensiska skolor uppfattar sin egen roll och betydelse i arbetet med att	En enkätutformad enkät distribuerades och svar samlades in för att mäta uppfattad rolllegitimitet och	Urvalet bestod av skolpersonal från olika delar av Australien, inklusive lärare,	Resultaten visade att det fanns en varierande uppfattning om rolllegitimitet och rollviktighet bland	14/17

	datainsamling.	förebygga och hantera cannabisanvändning bland elever.	rollviktighet. Dessutom genomfördes kvalitativa intervjuer med ett urval av deltagare för att få en fördjupad förståelse för deras perspektiv.	skolledare och annan personal som var involverad i skolans hälsofrämjande och förebyggande arbete.	skolpersonal när det kom till att hantera cannabisanvändning bland elever.	
(Medeiros m.fl., 2016)	Kvantitativ metod med pre-post design. Detta för att utvärdera interventionsprogrammet <i>Unplugged</i> . Finns även kvalitativa inslag	Utvärdera genomförandet av <i>Unplugged</i> -programmet i brasilianska skolor med fokus på drogförebyggande.	Studien inkluderade både enkätundersökningar samt intervjuer. En del av enkätundersökningen genomfördes innan programmet för att skapa en förståelse om elevers och lärares förkunskaper.	Deltagarna bestod utav totalt 2049 personer med en blandning av lärare, elever, rektorer och från skola administrationen. 100 personer var fokusgrupp medans resterande 1949 deltog i programmet.	Resultatet visade på positiva effekter hos flertalet av deltagarna. Både de deltagande eleverna och lärarna påvisade ökade kunskaper om ämnet samt att majoriteten var positiva till programmet.	16/17
(Van Hout m.fl., 2012)	Kvalitativ design genomfördes för att förstå och tolka deltagarna	Utforska lärares syn på ANDT förbyggande arbete i skolan.	Semistrukturerade intervjuer genomfördes. Materialet analyserades sedan med	Urvalet bestod av lärare från olika skolor och årskureser	Resultatet visade att lärarna ser ett stort ansvar kring utbildning av ANDT,	13/17

	s upplevelser		hjälp av innehållsanalys.	. Allt ifrån 1-15 års erfarenhet och 20- 60+ år gamla.	men att det finns många utmaningar på vägen. Tidsbegrän- ningar, bristande resurser och behov at utbildning är något som lärarna framförde som de stora utmaningarn a.	
(Álvarez Medina m.fl., 2019)	Experime- ntell interventi- ons-studie	Bedöma effekten av ett skolbaserat utbildningspro- gram för att förbättra kunskap och inställning kring doping.	Genomförde undervisning i experiment- grupp. Mätte kunskap och attityd i en experiment- grupp och kontrollgrupp både före och efter interventionen .	540 ungdomar i 12-13 års- åldern. 313 tillhörde experime- ntgruppen och 227 kontrollgr uppen.	Skolbaserad e utbildningsp rogram kan vara användbara för att förbättra kunskap och inställning om doping hos ungdomar.	11/1 7
(Sas- Nowosiel ski, 2006)	Kvantitati- v studie	Bestämma ungdomars kunskap om anabola steroider samt användning av det i relation till utsträckning, orsak och konsekvenser.	Enkätundersö- kning	1175 elever från olika typer av skolor.		12/1 7
(Pavlović &	Kvantitati- v studie	Testa ungdomars kunskap om	Enkätundersö- kning	100 elever som alla	En utökad utbildning kring doping	11/1 7

Idrizović, 2013)		doping och identifiera deras attityder till användandet av olagliga substanser inom idrott.		studerade på ett program inom idrotts- fakulteter	är nödvändig.	
(Wanjek m.fl., 2007)	Tvärnsnitts design med både en kvantitati v och kvalitativ del.	Registrera data om situationen angående doping bland ungdomar i Tyskland.	Enkätundersö kning samt intervjuer	2319 ungdomar från olika typer av skolor.	Det finns ett behov av att förbättra kunskap om doping hos elever samt förändring av deras attityder.	14/1 7

